16a Bøtetjeneste

§ 16 a. Gjennomføring av subsidiær fengselsstraff ved bøtetjeneste

Dersom den som skal gjennomføre subsidiær fengselsstraff fastsatt i dom, forelegg eller forenklet forelegg, samtykker til det, kan kriminalomsorgen beslutte at den subsidiære fengselsstraffen skal gjennomføres ved bøtetjeneste. Gjennomføring ved bøtetjeneste forutsetter at den botlagte har bosted og opphold i Norge i gjennomføringstiden. Kriminalomsorgen skal forespørre botlagte om samtykke ved innkalling til soning av den subsidiære fengselsstraffen.

Dersom vilkårene for bøtetjeneste er til stede, fastsetter kriminalomsorgen et timetall for bøtetjenesten fra 2 til 240 timer, og en gjennomføringstid fra 20 dager til 8 måneder. Kriminalomsorgen fastsetter det nærmere innholdet i bøtetjenesten innenfor de rammene som er fastsatt i dom på bot eller i forelegg. § 53 første og tredje ledd, § 54 første ledd bokstav a til c og e, annet og tredje ledd, og § 57 gjelder tilsvarende. Kriminalomsorgen skal kontrollere at botlagte overholder forutsetninger og vilkår.

Dersom den botlagte forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser gitt i eller i medhold av tredje ledd, skal kriminalomsorgen påpeke bruddet overfor botlagte, klargjøre kravene på egnet måte og gjøre botlagte kjent med følgene av gjentatte brudd.

Ved gjentatte brudd på vilkår eller forutsetninger, eller dersom det er sannsynlig at botlagte har begått eller vil begå straffbar handling eller unndra seg gjennomføringen, gjelder bestemmelsene om tilbakeføring til fengsel i § 14 sjuende og åttende ledd. Kriminalomsorgen kan avbryte gjennomføringen.

Departementet gir forskrift med nærmere regler om bøtetjenesten, herunder blant annet fastsetting av timetall, innhold og gjennomføring, og avbrudd.

Tilføyd ved lov 24 juni 2011 nr. 35 (ikr. 1 jan 2014 iflg. res. 29 nov 2013 nr. 1363), endret ved lover 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015), 16 des 2016 nr. 98 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 16 des 2016 nr. 1604), 1 juni 2018 nr. 25 (ikr. 1 juni 2018 iflg. res. 1 juni 2018 nr. 790).

§ 8-1.Målgruppe for bøtetjenesten

Etter søknad fra botlagte kan kriminalomsorgen beslutte at subsidiær fengselsstraff fastsatt i dom, forelegg eller forenklet forelegg, skal gjennomføres ved bøtetjeneste. Gjennomføring ved bøtetjeneste forutsetter at den botlagte har bosted og opphold i Norge i gjennomføringstiden.

I tilfeller der bøtetjeneste kan være aktuelt, skal kriminalomsorgen informere botlagte om muligheten for å søke om bøtetjeneste som et alternativ til gjennomføring av den subsidiære fengselsstraffen. Også den som har påbegynt gjennomføring av subsidiær fengselsstraff, kan søke om bøtetjeneste.

16 a.1 Formål

Formålet med bøtetjenesten er at personer som ikke evner å betale boten får muligheten til å gjøre opp for seg ved samfunnsnyttig tjeneste istedenfor å sone den subsidiære straffen i fengsel. Dette formålet skal være retningsgivende ved tolkning og praktisering av regelverket.

16 a.2 Målgruppe

Målgruppen for bøtetjeneste er botlagte i saker hvor påtalemyndigheten begjærer fullbyrdelse av subsidiær fengselsstraff etter bøter.

16 a.3 Søknad og saksgang

Kriminalomsorgen skal informere aktuelle botlagte om muligheten for å søke om bøtetjeneste. Botlagte skal gis en frist på tre uker til å fremsette søknad. Søknad om bøtetjeneste kan fremsettes

skriftlig eller muntlig. Dersom søknaden fremsettes muntlig skal kriminalomsorgen nedtegne søknaden skriftlig, samt få botlagtes underskrift i forbindelse med kartleggingen. Søknader som fremsettes etter fristens utløp kan tas til behandling så langt det er praktisk mulig å behandle søknaden før innkallingsdato i fengsel.

Søknad om bøtetjeneste fremsettes overfor Kriminalomsorgsdirektoratet v/ kriminalomsorgens sentrale bøteadministrasjon (KSB) som deretter foretar nødvendig saksforberedelse og videresender saken til aktuelt friomsorgskontor.

Botlagte som gjennomfører ubetinget fengselsstraff eller har påbegynt gjennomføring av subsidiær straff etter bøter i fengsel, kan fremsette søknad om bøtetjeneste via fengselet. Fengselet skal i så fall umiddelbart videresende søknaden til Kriminalomsorgsdirektoratet v/ kriminalomsorgens sentrale bøteadministrasjon (KSB), med en kortfattet påtegning om eventuelle sikkerhetsmessige forhold av betydning for gjennomføring av bøtetjeneste. Fengselets behandling av søknaden skal dokumenteres i DocuLive og eventuelt *Kompis KIA.* KSB vil deretter forberede saken og viderefordele saken med relevant dokumentasjon til aktuelt friomsorgskontor.

Ved søknad om overføring fra fengsel til bøtetjeneste skal fengselet legge til rette for at kartlegging kan foregå, enten ved at friomsorgskontoret møter botlagte i fengsel, via telefon eller videokonferanseutstyr. Dersom søknaden innvilges må de aktuelle enhetene ha nødvendig dialog om egnet løslatelses-/ overføringstidspunkt.

16 a.4 Avgjørelsesmyndighet
Friomsorgskontoret treffer vedtak om innvilgelse eller avslag på søknad om bøtetjeneste. Friomsorgskontorets vedtak under straffegjennomføringen, herunder innvilgelse og avslag, gjennomføringsplan, endring av gjennomføringsplan, reaksjon på brudd, overføring til fengsel, straffavbrudd mv. er enkeltvedtak som kan påklages til overordnet nivå. Klage medfører normalt ikke oppsettende virkning. Forskriften § 5-3 kommer til anvendelse ved vedtak om straffavbrudd.

§ 8-2.Kartleggingssamtale og gjennomføringsplan

Etter mottatt søknad fra botlagte om bøtetjeneste, gjennomføres en eller flere kartleggingssamtaler, hvor vedkommendes evne til å gjennomføre bøtetjeneste og øvrige forutsetninger for bøtetjeneste vurderes.

Ved innvilgelse av søknaden skal kriminalomsorgen, i samarbeid med den botlagte, utarbeide en gjennomføringsplan. I gjennomføringsplanen beskrives innholdet i bøtetjenesten og øvrige rammer for gjennomføringen. Kriminalomsorgen fastsetter et timetall for bøtetjenesten, og en maksimal gjennomføringstid, før bøtetjenesten iverksettes. Timetallet skal tilsvare 2 timer bøtetjeneste for hver dag av den subsidiære fengselsstraffen. Tid brukt til kartleggingssamtale og oppstartsamtale skal ikke inngå i antall timer bøtetjeneste.

Dersom botlagte har betalt en del av boten, skal kriminalomsorgen gjøre et forholdsmessig fradrag i antall dager subsidiær fengselsstraff for gjennomføring ved bøtetjeneste. Del av en dag skal regnes som en hel dag ved omregning til antall timer bøtetjeneste. Ved fastsettelse av timetall skal kriminalomsorgen gjøre fradrag for subsidiær fengselsstraff botlagte allerede har gjennomført.

I gjennomføringstiden inngår ikke den tid domfelte har vært innvilget avbrudd i medhold av straffegjennomføringsloven § 57. For øvrig gjelder forskriften § 3-3 første ledd bokstav c og annet ledd så langt det passer.

Blir boten helt eller delvis betalt etter at bøtetjeneste er iverksatt, skal kriminalomsorgen gjøre et forholdsmessig fradrag i antall dager subsidiær fengselsstraff som skal gjennomføres ved bøtetjeneste. Del av en dag regnes som en hel dag ved omregning til antall timer bøtetjeneste.

16 a.5 Kartleggingssamtale
Når kriminalomsorgen skal ta stilling til en søknad om bøtetjeneste, skal friomsorgskontoret undersøke om forutsetningene for bøtetjeneste er til stede, altså om botlagte har bosted og opphold i Norge. Dette innebærer ikke et krav om fast bopel og oppholds-/arbeidstillatelse.

Det er videre en absolutt forutsetning at bøtetjeneste skal være sikkerhetsmessig forsvarlig. Det skal sees hen til straffe- og soningshistorikk i den risikovurderingen man gjør i forbindelse med kartleggingssamtalen og ved valg av type samfunnsnyttig tjeneste.

Friomsorgskontoret og botlagte skal gjennomføre minimum én kartleggingssamtale, hvor det gjøres en kortfattet vurdering av botlagtes arbeidsevne og eventuelle sikkerhetsmessige forhold av betydning. Det skal vurderes hvilket innhold bøtetjenesten kan og bør ha for den enkelte botlagte, både med tanke på praktisk gjennomføring og sikkerhetsmessige forhold. Botlagte kan om nødvendig pålegges oppmøte til flere kartleggingssamtaler. Det kan også foretas en fornyet kartlegging underveis i gjennomføringen, dersom forholdene endrer seg eller det er nødvendig å gjennomføre et møte mellom botlagte og ekstern oppdragsgiver for å finne egnede oppdrag.

I forbindelse med kartleggingssamtalen skal den botlagte motta informasjon om hvilke krav som stilles under gjennomføringen.

Tid brukt til kartleggingssamtaler skal ikke komme til fradrag i antallet timer gjennomført bøtetjeneste.

Dersom det unntaksvis, allerede før kartleggingssamtale er gjennomført, er åpenbart at bøtetjeneste vil være sikkerhetsmessig uforsvarlig, kan søknad avslås uten gjennomføring av kartleggingssamtale. Regelen skal praktiseres som en snever unntaksregel.

16 a.6 Gjennomføringsplan
Kriminalomsorgen fastsetter en gjennomføringsplan på bakgrunn av kartleggingen. Gjennomføringsplanen skal blant annet inneholde timetall, maksimal gjennomføringstid, en timeplan for gjennomføringen og beskrivelse av innholdet i bøtetjenesten. Gjennomføringsplanen skal videre redegjøre for øvrige vilkår og forutsetninger botlagte må overholde under bøtetjenesten, herunder overholdelse av forutsetningene i straffegjennomføringsloven § 54 første ledd bokstav a-c, e og annet ledd.

Botlagte må samtykke i at kriminalomsorgen kan utveksle informasjon med eksterne oppdragsgivere i anledning gjennomføringen.

16 a.7 Fastsettelse av timetallet
Ved fastsettelse av timetallet tilsvarer én dag subsidiær fengselsstraff to timer bøtetjeneste. Én time bøtetjeneste skal ha en varighet av 60 minutter. Kriminalomsorgen fastsetter et timetall for bøtetjenesten fra to til 240 timer, som samsvarer med rammene for den subsidiære fengselsstraffen etter straffeloven § 55.

Møter botlagte til avtalt tid, og det hos kriminalomsorgen eller ekstern oppdragsgiver har oppstått omstendigheter som ikke gjør det mulig å gjennomføre avtalen, skal botlagte få godskrevet den tid som var bestemt i gjennomføringsplanen.

16 a.8 Fastsettelse av maksimal gjennomføringstid
Kriminalomsorgen skal fastsette en maksimal gjennomføringstid fra 20 dager til 8 måneder. Kriminalomsorgen fastsetter en gjennomføringstid som i hvert tilfelle anses som hensiktsmessig. Kriminalomsorgen kan forlenge gjennomføringstiden før den utløper dersom forhold hos botlagte gjør en forlengelse nødvendig. Gjennomføringstiden kan likevel ikke forlenges ut over 8 måneder. Forlengelse av gjennomføringstiden (endring av gjennomføringsplan) er et enkeltvedtak som kan påklages.

16 a.9 Endringer i beregnet gjennomføringstid
Straffegjennomføringsforskriften § 3-3 første ledd bokstav c og annet ledd gjelder tilsvarende for bøtetjenesten. Dette medfører at i gjennomføringstiden inngår ikke den tid gjennomføringstiden avbrytes ved at botlagte overføres til varetektsfengsling i annen sak eller til annen strafferettslig reaksjon enn den vedkommende i utgangspunktet er undergitt. Ved denne typen fravær skal det foretas en omberegning av tidspunktet for endt gjennomføringstid. Botlagte skal underrettes om de korrigerte tidspunkter.

16 a.10 Endring av innholdet i gjennomføringsplanen
Innholdet i gjennomføringsplanen for bøtetjenesten kan til enhver tid endres i samråd med botlagte. En slik endring bør ikke foretas hvis dette medfører at bøtetjenesten unødvendig trekkes ut i tid.

Videre kan kriminalomsorgen, uten botlagtes samtykke, endre innholdet i gjennomføringsplanen når det er nødvendig av hensyn til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av bøtetjenesten, jf. straffegjennomføringsloven § 53 tredje ledd. Dette innebærer blant annet at innholdet kan endres dersom det er nødvendig for å legge forholdene til rette for å motvirke ny kriminalitet eller for å motvirke uakseptabel adferd fra botlagtes side. Kriminalomsorgen skal foreta nødvendige risiko- og sikkerhetsvurderinger før og underveis ved gjennomføring av bøtetjeneste.

Selv om botlagte ikke ønsker det, kan kriminalomsorgen også endre innholdet i gjennomføringsplanen hvis bemanningsmessige forhold tilsier det, jf. § 53 tredje ledd. Dette gjelder både bemanningsmessige forhold hos kriminalomsorgen og hos andre som eventuelt bidrar i forbindelse med gjennomføringen.

16 a.11 Betaling av boten
Botlagte kan når som helst før og under gjennomføringen av bøtetjenesten betale hele eller deler av boten. Betalingen skjer i så fall til Statens innkrevingssentral og kriminalomsorgen skal ha bekreftelse fra Statens innkrevingssentral på at boten er betalt før saken avsluttes. Kriminalomsorgen kan bistå botlagte med å fremskaffe betalingsinformasjon.

Etter å ha mottatt dokumentasjon på at deler av boten er betalt skal kriminalomsorgen fastsette et nytt timetall og en ny maksimal gjennomføringstid for den gjenstående subsidiære fengselsstraffen. Kriminalomsorgen skal i samråd med den botlagte fastsette en revidert gjennomføringsplan. Ved fastsettelsen av nytt timetall og ny gjennomføringstid skal det gjøres fradrag for gjennomførte innbetalinger, slik at del av en dag regnes som en hel dag, også ved omregning til timer.

16 a.12 Fradrag for innbetalinger og gjennomført subsidiær straff
Ved fastsettelsen av timetall og maksimal gjennomføringstid skal kriminalomsorgen gjøre fradrag for alle innbetalinger registrert hos Statens innkrevingssentral (SI), tidligere gjennomføring av subsidiær straff etter bøter i fengsel og timer bøtetjeneste som er gjennomført.

16 a.13 Krav til botlagte
Straffegjennomføringsloven § 54 gjelder tilsvarende for bøtetjeneste. Kravene som nevnes i denne bestemmelsen er generelle krav som gjelder for alle som utfører bøtetjeneste.

<u>"gjennomføre straffen etter nærmere anvisning fra kriminalomsorgen"</u>
Botlagte må rette seg etter de rammer kriminalomsorgen setter for straffegjennomføringen. Botlagte skal møte til fastsatt tid og sted, jf. § 54 første ledd bokstav a. Kriminalomsorgen treffer avgjørelse om fordeling av timene, samt om tid og sted for oppmøte til bøtetjeneste. Bøtetjenesten bør om mulig tilrettelegges slik at botlagte eventuelt kan utføre sitt ordinære arbeid, skolegang, eventuelt attføringsopplegg eller behandlingsopplegg uten fravær. Dersom hensynet til bemanningen hos kriminalomsorgen eller eksterne samarbeidspartnere tilsier det, kan det kreves at botlagte tar fri fra arbeid eller skole for å utføre bøtetjeneste.

Når det er nødvendig for å få bøtetjenesten gjennomført, kan kriminalomsorgen fastsette en mer intensiv fordeling av timene i nærmere angitte perioder.

Botlagte skal samme dag gi beskjed til kriminalomsorgen og eventuelle eksterne samarbeidspartnere om eventuelt fravær.

Hvis botlagte ikke kan møte til avtalt bøtetjeneste på grunn av sykdom, kan kriminalomsorgen, avhengig av sin kjennskap til botlagte, kreve dette dokumentert ved legeerklæring. I så fall skal kriminalomsorgen sette en frist for å fremlegge slik erklæring. Det må uttrykkelig fremgå av erklæringen at botlagte ikke er i stand til å møte til den type avtale fraværet gjelder.

<u>"være upåvirket av berusende eller bedøvende midler"</u>
Kriminalomsorgen skal i utgangspunktet vurdere overholdelse av vilkåret om å være upåvirket ut fra en helhetlig vurdering av om botlagte fremstår som påvirket under oppmøte. Botlagte kan også pålegges å avlegge utåndingsprøve, spyttprøve og urinprøve for å kontrollere overholdelse av vilkåret om å være upåvirket under oppmøte for gjennomføring av bøtetjeneste jf. § 16a tredje ledd jf. § 56 annet og tredje ledd.

Er det grunn til å anta at botlagte er påvirket, skal det vurderes om det er tilstrekkelig at vedkommende bortvises fra bøtetjenesten, i tillegg til å «påpeke bruddet overfor botlagte, klargjøre kravene på egnet måte og gjøre botlagte kjent med følgene av gjentatte brudd» jf. § 16a tredje ledd. Det vises ellers til forskriften § 8-8 og underliggende regelverk om brudd og valg av reaksjon.

<u>Botlagtes informasjonsplikt</u>
Botlagte skal informere kriminalomsorgen om omstendigheter av betydning for gjennomføring av bøtetjenesten jf. § 54 første ledd bokstav c). Det er viktig å ha kjennskap til botlagtes adresse og kontaktinformasjon, men også andre forhold som er relevante for gjennomføringen av bøtetjenesten kan friomsorgskontoret kreve informasjon om.

Dersom botlagte ikke medvirker til å gi kriminalomsorgen nødvendige opplysninger, eller bevisst gir feilaktige opplysninger, er dette å betrakte som et brudd.

”oppholde seg i landet i gjennomføringstiden”
Det følger av straffegjennomføringsloven § 54 første ledd bokstav e) at botlagte i utgangspunktet skal oppholde seg i landet i gjennomføringstiden. Det følger av hensynet til straffens formål at utenlandsreiser i utgangspunktet er uforenlig med straffegjennomføring.

Kriminalomsorgen kan unntaksvis innvilge tillatelse til å reise utenlands i gjennomføringstiden. Tillatelse til å foreta utenlandsreiser skal kun gis hvis det foreligger særlige og vektige grunner for reisen, for eksempel i forbindelse med arbeid eller opplæring. Besøk til familie i utlandet kan også i unntakstilfelle gi grunnlag for tillatelse. Det må i slike situasjoner foreligge ekstraordinære omstendigheter, og nødvendigheten av reisen må dokumenteres. Når formålet med reisen er besøk til familie, skal særlig hensynet til barn og «barnets beste» tillegges vekt, jf. straffegjennomføringsloven § 3 og forskriften § 1-3. Tillatelse til utenlandsreise kan bare gis for et kort tidsrom. Avgjørelsen av om det skal gis tillatelse til utenlandsreise er et enkeltvedtak som kan påklages.

Botlagtes adferd under bøtetjenesten
Straffegjennomføringsloven § 54 annet ledd angir minstekrav til botlagtes oppførsel under gjennomføringen av bøtetjeneste. Kriminalomsorgen, eller eventuelt eksterne oppdragsgivere, skal korrigere botlagte som bryter kravene til akseptabel adferd, også i tilfeller hvor denne ikke kan sies å medføre et brudd.

Dersom botlagte utviser uakseptabel adferd som påvirker miljøet på en særlig negativ måte, enten for ansatte, eksterne samarbeidspartnere eller andre involverte, foreligger det brudd på vilkårene for bøtetjeneste.

Dersom botlagte utviser truende adferd eller på andre måter truer sikkerheten under gjennomføring av bøtetjeneste, jf. § 54 annet ledd bokstav a, skal det være lav terskel for å reagere på brudd.

Ny kriminalitet
Det er et krav til botlagte under bøtetjeneste at vedkommende ikke begår ny kriminalitet under gjennomføringstiden, jf. § 54 tredje ledd.

16 a.14 Kostnader
Botlagte skal dekke kostnader knyttet til reise til og fra arbeidsstedet for bøtetjenesten. Friomsorgskontoret skal om mulig legge til rette for at disse kostnadene blir lave, blant annet ved valg av arbeidssted for den enkelte botlagte. Dersom det er praktisk gjennomførbart og sikkerhetsmessig forsvarlig kan kriminalomsorgen også tilby botlagte transport.

§ 8-3 Informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen og Statens innkrevingssentral
Kriminalomsorgen og Statens innkrevingssentral skal ved behov utveksle informasjon i forbindelse med gjennomføring av subsidiær fengselsstraff ved bøter.

16 a.15 Informasjonsutveksling med States innkrevingssentral
Kriminalomsorgen må før og eventuelt underveis i gjennomføring av bøtetjeneste innhente informasjon om status i bøtesakene fra Statens innkrevingssentral. Dette for vurdering av gjenstående beløp og dato for foreldelse. Forvaltningsloven § 13 b nr. 5 hjemler unntak fra taushetsplikten ved kommunikasjon mellom kriminalomsorgen og Statens innkrevingssentral når formålet er å avklare status i bøtesak som ledd i gjennomføring av straff.

§ 8-4 Innhold i bøtetjenesten

Bøtetjeneste skal normalt bestå i å utføre samfunnsnyttig tjeneste. Eksterne oppdragsgivere kan bidra i den praktiske gjennomføringen av bøtetjenesten.

Dersom helsemessige forhold eller andre omstendigheter gjør samfunnsnyttig tjeneste særlig byrdefullt for botlagte, kan bøtetjenesten unntaksvis bestå av program eller andre tiltak som er egnet til å motvirke kriminalitet.

16 a.16 Innholdet i bøtetjenesten

Bøtetjeneste skal som den klare hovedregel bestå av samfunnsnyttig tjeneste. Dette kan blant annet innebære deltakelse i arbeidsgrupper ledet av kriminalomsorgen, noe som er særlig aktuelt for botlagte som har behov for tett oppfølging og kontroll underveis i bøtetjenesten. Det kan videre være hensiktsmessig å etablere samfunnsnyttig tjeneste som et samarbeid mellom ulike enheter i kriminalomsorgen, for eksempel arbeidsdriften i fengsel og bøtetjenesten ved friomsorgskontor.

Forskriften § 8-4 annet ledd innebærer en snever unntaksregel som kommer til anvendelse kun når det er strengt nødvendig. Program eller andre tiltak som er egnet til å motvirke kriminalitet benyttes derfor kun unntaksvis dersom botlagtes evne til å gjennomføre samfunnsnyttig tjeneste er alvorlig redusert i en slik grad at gjennomføringen ikke lar seg gjøre på en forsvarlig eller hensiktsmessig måte. Vurderingen av om disse vilkårene er oppfylt er svært streng.

16 a.17 Eksterne oppdragsgivere

Som ekstern oppdragsgiver kan det benyttes offentlig virksomhet, offentlig understøttet virksomhet eller frivillig virksomhet. Botlagte kan ikke utføre arbeid i egen eller nærståendes virksomhet eller i regi av sin ordinære arbeidsgiver som innhold i bøtetjenesten.

Kriminalomsorgen skal så langt det er mulig benytte oppdragsgivere som kan tilby oppdrag som er tilpasset botlagtes forutsetninger og erfaringer. Bøtetjenesten skal ikke innebære en særlig risiko for botlagte. Kriminalomsorgen bør til enhver tid ha avtaler med eksterne oppdragsgivere som på kort varsel kan tilby oppdrag innenfor bøtetjenesten. Kriminalomsorgen bør prioritere oppdragsgivere som kan tilby tjenesteoppdrag hvor botlagte inngår i et fellesskap med andre.

Hvis oppdragsgiveren i løpet av gjennomføringstiden ønsker å ansette botlagte, må innholdet i bøtetjenesten først endres, slik at den botlagte avslutter gjennomføringen hos denne oppdragsgiveren før ansettelsen eventuelt finner sted.

Oppdragsgiveren skal undertegne en avtale med det aktuelle friomsorgskontoret om gjensidige rettigheter og forpliktelser. Kriminalomsorgen skal gi oppdragsgiveren nødvendige opplysninger om lovbruddet og øvrige omstendigheter vedrørende botlagte. Oppdragsgiveren må skriftlig forplikte seg til å overholde reglene i forvaltningsloven § 13 om taushetsplikt. Oppdragsgiveren skal sørge for at botlagte får nødvendig bistand og veiledning under gjennomføringen av bøtetjenesten.

Oppdragsgiveren skal forplikte seg til å føre lister over utførte timer, og rapportere til kriminalomsorgen om timelister, eventuelle brudd og andre forhold av betydning for gjennomføringen. Kriminalomsorgen skal kontrollere at den botlagte gjennomfører tjenesten etter forutsetningene. Tilsatte hos oppdragsgiveren som blir engasjert til å føre slik kontroll i arbeidstiden skal ikke lønnes av kriminalomsorgen.

§ 8-5 Oppstartsamtale

Bøtetjenesten iverksettes ved at det gjennomføres en oppstartsamtale mellom kriminalomsorgen og botlagte. Gjennomføringstiden løper fra tidspunktet oppstartsamtalen er gjennomført. Oppstartsamtalen kan finne sted før løslatelse fra fengsel.

Forskriften § 3-1 om utsettelse av gjennomføring av straff gjelder så langt den passer.

16 a.18 Iverksettelse – oppstartssamtale

Friomsorgskontoret innkaller botlagte til en oppstartssamtale for å iverksette bøtetjenesten. Gjennomføringstiden løper fra tidspunktet oppstartssamtalen er gjennomført. Samtidig avbrytes foreldelsesfristen, jf. strl. § 97 tredje ledd.

I oppstartssamtalen forelegges gjennomføringsplanen, herunder gjeldende krav og vilkår for bøtetjenesten, for botlagte. Botlagte skal signere på å ha blitt gjort kjent med gjennomføringsplanen og gjeldende krav og forutsetninger.

Dersom botlagte gjennomfører ubetinget fengselsstraff i fengsel eller i samfunnet, eller har påbegynt gjennomføring av subsidiær straff etter bøter i fengsel, skal oppstartssamtalen skje i forbindelse med (prøve)løslatelse. Samtalen kan foregå pr. telefon. Det skal fra fengselets side legges til rette for at oppstartssamtale kan finne sted ved (prøve)løslatelsen. Den innholdsmessige gjennomføringen av bøtetjenesten kan ikke påbegynnes før botlagte er (prøve)løslatt, jf. forskriften § 8-6.

Før oppstart av bøtetjenesten skal kriminalomsorgen i dialog med Statens innkrevingssentral ha avklart status for aktuelle bøter.

16 a.19 Utsettelse av straffegjennomføringen

Dersom botlagte oppfyller vilkårene for utsettelse av straffegjennomføring i straffeprosessloven § 458 og § 459, jf. forskrift om innkalling og utsettelse ved fullbyrding av straff, skal det innvilges utsettelse av bøtetjenesten. Uttalelser om at botlagte ønsker å betale boten er ikke i seg selv tilstrekkelig for utsettelse av straffegjennomføringen.

§ 8-6 Botlagte som er ilagt flere straffereaksjoner

Dersom botlagte skal gjennomføre subsidiær straff etter flere bøter, gjennomføres den subsidiære straffen etter disse i prioritert rekkefølge, etter dato for vedtakelse eller idømmelse av boten.

Bøtetjeneste kan gjennomføres samtidig med møteplikt ved prøveløslatelse, program mot ruspåvirket kjøring og narkotikaprogram med domstolskontroll, forutsatt at formålene med straffegjennomføringsformene ivaretas fullt ut og det totale antallet gjennomførte timer bøtetjeneste og oppmøter for kriminalomsorgen ikke reduseres. Bøtetjeneste kan også gjennomføres ved prøvetid etter prøveløslatelse og ved prøvetid etter betinget dom.

Bøtetjeneste kan ikke gjennomføres samtidig med ubetinget fengselsstraff eller samfunnsstraff.

8.20 Gjennomføring av flere straffer samtidig

Dersom botlagte gjennomfører straff i fengsel og søker om overføring etter § 12 eller 16 første eller annet ledd parallelt med søknad om bøtetjeneste, kan begge søknader innvilges før botlagte overføres til institusjon eller hjemmet, eventuelt med nødvendige forbehold. Oppstartssamtale for bøtetjenesten avholdes i så fall i siste fase av gjennomføringen av den ubetingede fengselsstraffen, før (prøve)løslatelse. Selve gjennomføringen av bøtetjenesten kan ikke påbegynnes før tidspunkt for (prøve)løslatelse.

Dersom botlagte er idømt ubetinget fengselsstraff og parallelt med søknad om bøtetjeneste også fremsetter søknad om helgjennomføring av straffen med elektronisk kontroll eller helgjennomføring av straffen i institusjon i medhold av § 12, kan søknadene innvilges samtidig. Den ubetingede fengselsstraffen gjennomføres i så fall først, frem til tidspunkt for (prøve)løslatelse, før bøtetjenesten påbegynnes. Oppstartssamtale avholdes i aller siste fase før (prøve)løslatelse.

§ 8-7 Straffavbrudd

Forskriften § 5-3 første ledd om straffavbrudd gjelder tilsvarende for bøtetjeneste.

16 a.21 Straffavbrudd

Straffegjennomføringsloven § 57 om straffavbrudd og forskriftens § 5-3 første ledd gjelder tilsvarende for bøtetjeneste. Kriminalomsorgen kan avbryte gjennomføringen av bøtetjenesten dersom botlagtes helsetilstand tilsier det, eller det for øvrig foreligger særlig tungtveiende grunner som ikke kan avhjelpes på annen måte. På denne måten unngår man at gjennomføringstiden løper uten at den botlagte utfører bøtetjenesten. Når det fremstår som nødvendig for at avbruddet skal være sikkerhetsmessig forsvarlig, skal kriminalomsorgen fastsette slike vilkår for avbruddet som nevnt i straffegjennomføringsloven § 58 første ledd.

Retningslinjene for straffavbrudd ved samfunnsstraff gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 8-8 Brudd på vilkår og forutsetninger

Kriminalomsorgen skal kontrollere at vilkår og forutsetninger for bøtetjenesten overholdes. Ved brudd på vilkår og forutsetninger for bøtetjenesten kan kriminalomsorgen ilegge botlagte en muntlig advarsel.

Ved gjentatte eller alvorlige brudd på vilkår eller forutsetninger for bøtetjenesten kan kriminalomsorgen ilegge botlagte skriftlig irettesettelse eller beslutte overføring til fengsel etter straffegjennomføringsloven § 14 syvende ledd.

Hvilken reaksjon som skal benyttes skal bero på en individuell vurdering av bruddets alvorlighetsgrad og omstendighetene for øvrig tas i betraktning.

16 a.22 Kontroll og brudd

Kriminalomsorgen og eventuelt eksterne oppdragsgivere skal kontrollere at botlagte overholder forutsetninger og vilkår for bøtetjenesten. Formålet med å reagere på brudd er å sikre at den botlagte gjennomfører straffen i tråd med fastsatte krav og forutsetninger, forebygge ny kriminalitet og markere grensene for akseptabel opptreden under gjennomføringen av bøtetjenesten.

Brudd foreligger når botlagte har brutt vilkår som følger av straffegjennomføringsloven eller andre bestemmelser, gjennomføringsplanen eller pålegg gitt av, eller på vegne av, kriminalomsorgen.

16 a.23 Valg av reaksjon ved brudd

Ved vurderingen av hvordan det bør reageres på brudd, skal det blant annet legges vekt på bruddets art og alvorlighetsgrad, individuelle forhold hos botlagte, samt bakgrunnen for bruddet, herunder om dette er relatert til rus- og helseproblemer. Hensyn til forutberegnelighet og likebehandling skal tillegges stor vekt. Så lenge forskjellen er saklig begrunnet, kan brudd som objektivt sett fremstår som identiske i enkelte tilfeller likevel møtes med forskjellige reaksjoner.

Kriminalomsorgen skal i størst mulig grad legge til rette for at botlagte ut fra sine forutsetninger skal kunne gjøre opp for seg gjennom bøtetjeneste.

Det skal foretas en helhetsvurdering av bruddets objektive grovhet og botlagtes subjektive skyld. Det skal legges vekt på forløpet av hele bøtetjenesten, om botlagte gjentatte ganger har brutt vilkårene, og hvor stor del av bøtetjenesten som er gjennomført. Ved valg av reaksjon på brudd under bøtetjeneste skal det særlig tas hensyn til utsiktene til at botlagte klarer å gjennomføre den gjenstående bøtetjenesten uten ytterligere brudd. Reaksjonen skal ikke være mer inngripende enn hva som fremstår som nødvendig for å oppnå formålet.

Muntlig advarsel
Muntlig advarsel er ikke en formell reaksjon og er ikke å anse som et enkeltvedtak. Advarselen skal føres inn i journalen i *Kompis* så raskt som mulig. Advarselen kan gis på stedet av oppnevnt kontaktperson eller i ettertid av friomsorgskontoret. Muntlig advarsel gis ved mindre alvorlig brudd.

Skriftlig irettesettelse
Ved gjentatte eller mer alvorlige brudd kan friomsorgskontoret ilegge botlagte en skriftlig irettesettelse. Det samme gjelder dersom bøtetjenesten etter en helhetlig vurdering er gjennomført på en lite tilfredsstillende måte over lengre tid, slik at flere konkrete omstendigheter over tid samlet sett innebærer brudd. Skriftlig irettesettelse er et enkeltvedtak. Før skriftlig irettesettelse ilegges skal det skrives avhørsrapport og botlagte skal ha mulighet til å uttale seg om situasjonen.

Overføring til fengsel
Gjentatte brudd etter ilagt skriftlig irettesettelse skal som hovedregel medføre at botlagte overføres til fengsel. Tidspunkt for overføring til fengsel, herunder om botlagte skal innkalles eller overføres direkte, vurderes konkret ut fra alvorlighetsgraden i den enkelte sak. Det skal også sees hen til tidsperspektivet, slik at adgangen til fullbyrdelse av straffen ikke foreldes før innsettelse.

Før det fattes vedtak om overføring til fengsel bør det imidlertid vurderes bruk av andre virkemidler, eksempelvis å endre innholdet i bøtetjenesten eller annen justering av gjennomføringsplanen. Overføring til fengsel er et enkeltvedtak som kan påklages. Klage på vedtak om overføring gis normalt ikke oppsettende virkning.

Tidligere vedtak om overføring av botlagte til fengsel skal vektlegges dersom botlagte på nytt søker om bøtetjeneste. Friomsorgskontoret må i disse tilfellene vurdere om botlagte har endrede forutsetninger for å gjennomføre bøtetjenesten.

16 a.24 Dersom samtykket trekkes tilbake
Dersom botlagte trekker tilbake samtykket til å gjennomføre bøtetjeneste skal botlagte overføres til fengsel, jf. straffegjennomføringsloven § 14 sjuende ledd. Botlagte skal informeres om konsekvensene av å trekke samtykket.

16 a.25 Dersom botlagte begår ny kriminalitet
Hvis kriminalomsorgen blir kjent med at botlagte har begått en ny straffbar handling, skal kriminalomsorgen melde dette til politiet. Trusler og straffbare handlinger rettet mot personer som deltar under bøtetjenesten, skal alltid anmeldes til politiet. Det skal i så fall ikke ilegges reaksjon på brudd, men straffegjennomføringen kan avbrytes.

Hvis friomsorgskontoret får kjennskap til at botlagte er siktet for en ny straffbar handling, kan friomsorgskontoret fatte vedtak om at botlagte overføres til fengsel, jf. straffegjennomføringsloven § 14 sjuende ledd. Friomsorgskontoret må foreta en konkret vurdering av om det er hensiktsmessig og sikkerhetsmessig forsvarlig at gjennomføringen av bøtetjenesten skal fortsette. Politiet/påtalemyndigheten kan kontaktes med anmodning om en vurdering av saken. Friomsorgskontoret bør ha rutiner for innhenting av oppdatert informasjon fra politiet.

§ 8-9 Avslutning av bøtetjenesten

Bøtetjenesten avsluttes når det totale antallet timer bøtetjeneste er gjennomført, uavhengig av om gjennomføringstiden er benyttet fullt ut. Bøtetjenesten avsluttes også dersom botlagte trekker tilbake samtykket, eller dersom botlagte er besluttet overført til fengsel etter brudd på vilkår og forutsetninger for bøtetjenesten eller på bakgrunn av ny kriminalitet.

Bøtetjenesten avsluttes dersom boten betales. Dersom deler av boten betales, regnes del av en dag som en hel dag, slik at bøtetjenesten avsluttes når resterende beløp tilsvarer mindre enn én dag subsidiær fengselsstraff.

Ved avslutning av bøtetjenesten skal kriminalomsorgen utarbeide en sluttmelding som sendes politiet og Statens innkrevingssentral.